

Ezer kilométer helyreállított pálya...

Gerő elvtárs szegedi vasutasai hősi munkát végeztek a három év alatt

Égig görbülő sínek, felzaggatott pályatestek, kiégett vagonok, összeroncolt mozdonyok: ez várta 1944 őszén a felszabadító csapatokat. Elnémult a vonatfűtő, a táviró- és telefon-összeköttetés megszakadt. Szeged teljesen el volt zárva a külvilágtól.

A MAV dolgozói azonban a felszabadulás pillanatában a helyükön voltak. A felelős vezetők egyszóval mind elmenekültek, maguk a dolgozók vették kezükbe az újjáépítés irányítását. A táviró- és telefon-összeköttetés helyreállítását, majd Nagybecskerekkel, Szűcs Sándor jelenlegi műszaki főellenőr és Szűcs Pál ü. b. elnök irányítása mellett Tóth József főtávíró-mester vette ki embereivel oroszánrészt a munkából, a jelző- és biztosítóberendezéseket Polacek József tette ismét üzemképesé. Munkájukat jelentősen elősegítette, hogy Bali Péter villanyszerelő az ÜV. telefonberendezéseinek jórészt megmentette. Később, a szovjet csapatok előrenyomulásával ugyanigy teremtetették meg az összeköttetést Kisvárdától. Ceglédre, majd Budapestre is.

Közben az osztálymunkák sem állt félben. Tóth Ferenc pályamester emberei hozzáálltak a felrobbantott pályaszakaszok helyreállításához. Az emberfeletti munkában Kispéter János elnökük járt az élen. Eltávolították az összelőtt szerelvényeket, mozdonyokat, éjjel-nappali munkájuk nyomán ismét csillogó sínárok kigyóztak a láthatár felé. A szovjet

csapatokkal együtt építették meg az ideiglenes vasúti hidat a Tiszán, helyreállították az összeköttetést a Tiszántúlra, később Lajosmizsével és Kecskeméttel is.

Autóroncsból sinautó

Maga a pályafenntartási műhely a Tisza-pályaudvaron az előző szőnyegbombázások következtében romokban állt. A szabad ég alatt indult meg a munka Faragó József ü. b. elnök vezetésével. Mindenki egy emberként dolgozott és 1946 nyarára teljesen újjáépült a műhely. Egymás után kerültek ki innen a sorompók, szemafórok és különböző vasúti berendezések, használhatatlannak látszó autóroncsokból sinautókat építettek. Azóta a szegedi osztálymunkák pályafenntartási műhelyének dolgozói közel 1000 kilométer hosszúságú pályát állítottak helyre az ÜV területén, a 75 százalékosan elpusztult állomásépületek, fűtőházak és egyéb vasúti épületek 90 százalékát újjáépítették, továbbá négy áruvontat, 220 kiterőt és 560 folyóméter hosszú csatornahálózatot építettek újjá.

Újjáépített mozdonyok sorozata

A fűtőház szintén romokban, szerszám és anyag nélkül érte meg a felszabadulást. A személyzet leleményességének köszönhető, hogy itt is rövidesen megindult a munka. Szerszámgepeket szereztek, munkaidőn túl dolgoztak, az utánpótlási szállításokat sürgették, kevés volt a mozdony, a sérült gépeket, kazánokat azonnal javítani kellett. Naponta több kiló

mozdony, vagon került ki futóképesen a fűtőházból. Itt is egy emberként dolgozott mindenki, talán csak példamutatással emelkedett ki Veszelyovszky Antal, Kiss István mint kazánkovácsok, továbbá Gyenge Kálmán, Ábrahám Mihály ü. b. elnök, Hajós József, Bile Vince, Kardos Sándor. Azóta is számos magyar és külföldi mozdony épült újjá a szegedi fűtőházban.

Tizenegy hősi halott...

A vasut újjáépítésének 11 hősi halottja volt, akiket hol pályajavítás közben, hol a műhelyben, hol a robogó vonaton ért az ellenséges bomba. Ezek Tóth József és Kiss Mihály géplakatosok, Miskolczi Rezső bádógos, Várkonyi Imre, Sós János, mozdonyvezetők, Szűcs János, Gavallér István, Hajós József, Tanács István fűtő és Nagy Zoltán lakatos. A vasut minden dolgozója kegyelettel emlékezik meg róluk.

Ebben a gigász újjáépítő munkában a szakszervezet tartotta össze az embereket, amely néhány nappal a felszabadulás után már megalakult. Mai vezetői, Csamangó Henrik területi titkár, Szendrői Kálmán helyi titkár annakidején életük kockázatával élve dolgoztak az újjáépítésben. Ők említik meg Kempi Józsefet, aki a szakszervezeti és pártélet, továbbá a vasutegység kialakítása terén végzett fáradságos munkát.

A szakszervezet és az üzemi bizottságok érdeme, hogy ma már az ÜV területén 24 szolgálati helyen áll korszerű fürdő- és öltözőberendezés a vasúti dolgozók

A forgalmi személyzet életének kockázatával, napokig élelem nélkül tette lehetővé a szovjet hadsereg csapat-szállítását. Légitámadás közben továbbították a szerelvényeket, közben mindenütt ott voltak, ahol újjáépíteni kellett, legyen az hid, pályatest, vagy vasúti épület. Ma is emlegetik Lahó Károly, Vincze László érdemeit e munkáknál. Az elmenekült vezetőkhelyén Faragó István jelenlegi főtitkár vette át az irányítást. A nagyállomás mellett nemrég épült újjá a földig lebombázott gyorsárúraktár.

rendelkezésére, ahol azelőtt semmi nem volt. A nagyállomás mellett most épült egy 32 vendégszobás szálló, az utazó vasúti személyzet pihenésének előmozdítására.

Huszezer vasúti dolgozó munkaversenyben

A szegedi ÜV 20.000 dolgozója ma munkaversenyben áll. Az egyes szolgálati helyek versenyeznek, például a szegedi fűtőház 17 fűtőházat hívott ki. Áll a verseny a szegedi, budapesti és debreceni ÜV között. Hogy példát említsünk, a szegedi pályafenntartási műhely máris 146 százalékos teljesítményt ért el, az üzemen lévő távközlő berendezések pedig a felszabadulás előtt meglévő 190 százalékát teszik ki, a jelző- és biztosítóberendezések a békebeliek 98 százalékát. A hároméves terv végéig elérkezik a 240, illetve 130 százalékot.

Ez a vasut három és fél évének hőskölteménye. Ma már napi 200-210 vonatként közlekedik az ÜV 1670 kilométer hosszú pályáin. A szegedi és bajai kivételével

minden hidat helyreállítottak. Jön és megy az áru, a szegedi közönség, pedig, amelynek még két évvel ezelőtt is probléma volt, ha utaznia kellett, ma már tetszése szerint választhat a járatok között. Budapest naponta egy gyorsvonatpár, egy gyorsmotorpár és két személyvonatpár köti össze Szegedet, az ÜV területén még két gyorsvonatpár közlekedik. Kelebia Baja és Szeged között napi három személyvonatpár jár, még három vonalon öt személyvonatpár szeli át az ÜV területét, ezenkívül van 101 összekötő személy- és 12 keskenyvágányú vonatpár. Hódmezővásárhelyre és Makóra napi 6, Szentessre napi 5, Orosházára napi 4 járat köti össze Szegedet.

Gerő elvtárs emberei jó munkát végeztek...

Kövesdi László.

Vállalatvezetők

és üzemi bizottságok!

Kerékpárok készpénzárnál olcsóbban heti 22 forint részletfizetésre dolgozóknak kollektíven megrendelhetők

Déry

kerékpárüzletben, Kiss-utca 3. Telefon 7-41.

Felszerelést kap a szegedi átmeneti leány- és fiú otthon

Az Országos Gyermekvédő Liga miniszteri biztosa Budapesti sajtófogadást rendezett és ezen ismertette a liga terveit. A szegedi átmeneti fiú- és leányotthon felszerelését is megajánlják. A Balaton mentén több gyermekdudát kibővítenek. A liga működéséhez ma még szükség van a társadalom segítségére és ezért május 14-én és 15-én az egész ország területén gyűjtést rendeznek.

Színház és demokrácia

Irta: BOTH BÉLA

kel a hagyományokkal szakítani éppolyan vezetés lépés volna, mint a drámairodalom nagy alkotásával.

Uj társadalom van kialakulóban. A fiatalság fogékony-ságával már nem rendelkező felnőttek természetes óvatossággal hallják elég sokszor a körülöttük felhangzó jelszavakat. A vidéki színház nem élhet jelszavakkal. Az idegenkedést, tartózkodást más eszközökkel kell legyőznie. Azaz, hogy produkcióval olyan átütő erőt képvisel, amely magával ragadja a nézőteret. Természetesen ezt sokkal nehezebb elérni, mint néhány demokratikus jelszó mellett ugyanazt a fásult, unalmas, legjobban esetben jószándéku játszmási módot folytatni, amely sajnos, annyira jellemző a magyar vidéki színházak utolsó évtizedeire. Panaszra és meglepetődésre bőven van ok: nincs darab, nincs rendező, nincs színész. S a legfőbb-szor elhangzó panasz: hogy éppen azoknál a daraboknál, amelyekkel egy-egy vidéki színház nívóját akarja fokozni, nincs közönség.

Ezek a panaszok nem is egészen alaptalanok. Olyan új darabok, amelyek valóban alkalmasak volna arra, hogy világnézetet befolyást gyakoroljanak a közönségre, anélkül,

hogy belesnének a szónoklás hibájába: — alig vannak. Színházi rendezőink száma kicsi. A meglévő felkészültsége, izlése, s nem utolsósorban világszemlélete nem túlságosan kielégítő. Színészeink pedig (s itt most a vidéki színházak színészeiről van szó) ugyanannak az egy hibának két fajta betegségében szenvednek. Vagy kifáradva a vidéki színészet többnyire elég terhes taposómalom-munkájában, kitérten, ambíció- és fejlődési vágy nélkül állnak (valójában állnak) a rohanó világ forgatagában. Vagy azt gondolják magukról, hogy serelem érte őket, méltatlannak és megalázkodónak tartják azt, hogy az ő tehetségükkel bele kell fulladniuk a vidék mocsarába; úgy érzik, állóvíz van körülöttük, amely lehúzza őket, szeretnének kitörni belőle, de hasztalan.

A vidéki színház akkor teljesíti hivatását, ha ezeket a nehézségeket sorra legyőzi. Az átmeneti darabhiányon segíteni tud azzal, hogy a hátrányból előnyt csinál, s a vitathatatlan értékekhez, a klasszikusokhoz fordul. A rendezőhiányt részben megoldja az idő. (Nemso-kára jó néhány tehetséges, fiatal rendező kerül ki a Színház- és Színháztudományi Főiskola falai közül.) A színész-társadalom gondolkodását az változtathatja

meg, ha azok, akik még nem estek bele sem az elfásultság, sem a sértődöttség nyavalyájába, élesítő, irányító hatást fejtenek ki a többiek felé, s nem engedik meg, hogy őket is magával ragadja az a tespedés, amely végül is műveletlenségbe, szellemi reakcióba rántja a beteget. Ha pedig a belső bajokon urra tud lenni a vidéki színház, akkor nem kétséges, hogy le tudja gyűrni azt a közönyt is, amely kívülről mutatkozik meg vele szemben.

Hogy ezt a célját elérhesse a színház, természetesen nem támaszkodhatik pusztán csak a saját erejére. A közlekedésnek egyszerre kell megtörténnie mindkét irányból. A vidék színházának cselekvő tényezője a vidék közönsége is, nélküle, vagy ellene színházat csinálni lehetetlen. De hogy a közönség meginduljon a színház felé és hogy ne úgy induljon meg, mint egy kényeszerű, langyos, kétes hatású és értéki szórakoztatóhely felé, — ezt csak következetes, szívós propagandával lehet elérni. A vidéki színház demokráciánk egyik legfontosabb kultúrtenyezője; társadalmunk közügye kell, hogy legyen. Nem szabad fukarkodni az erővel és az idővel, hogy valóban azzá is tegyék.

A Szegedi Nemzeti Színház vidéki színházaink között

különleges helyet foglal el. Az a tény, hogy az Állami Operán kívül csak Szegeden van operaegyüttes, arra kötelezi, hogy ezzel a nagyon komoly összegű közpénzből fenntartott operaegyüttesre rendszeresen utalassa meg azokat a vidéki városokat, amelyek nélküle operaelőadásokhoz nem jutnának. A prózai együttes viszont, amely szintén összehasonlíthatatlan előnyökkel élvez más vidéki városok együttesével szemben — hiszen az operák révén kevesebb produkciót kell bemutatnia, s így egyre-egyre sokkal több próba esik — tudatában kell, hogy legyen ennek a kivételes helyzetnek, méltónak kell bizonyulnia rá az eredmények, amelyeket a Szegedi Nemzeti Színház ezideig elért (ha történetik is gazdasági téren és a műsorpolitika terén hibák) — nem lebecsülendő. Tűzzünk ki most egy célt magunk elé, fejelesszük tovább a Szegedi Nemzeti Színházat úgy, hogy a helyenkint üresen maradt kereteket töltsük meg egészséges, művészi szuggesztív tartalommal. Meg vagyok győződve róla, hogy amellyel az új közönség mellett, amely most ismerkedik meg a színházzal, segítőtársunk lesz ebben a törekvésben az a közönségreteg is, amely nem állhat idegenül a fejlődéssel és a haladás-sal szemben, ha valójában a haladás szellemét képviselte akkor, amikor a kultúrával kapcsolatokat keresett. Legyen a színház az a közös mag, amely körül Szeged társadalmi példamutatóan egységre tömörül.

Az a rendkívüli gondosság és bőkezűség, amellyel a magyar demokrácia a vidéki színházakat el látja, időszerűvé teszi, hogy ezek a színházak önmaguk előtt is tisztázzák végre: milyen feladatokat kell megoldaniuk. Annál is inkább szükséges ez, mert a felszabadulás óta eltelt néhány év tapasztalata azt mutatja, hogy különböző okokból a vidéki színház ott akarja folytatni, ahol annakidején abbahagyta. Lépten-nyomon találkozni lehet azokkal az indoklásokkal, amelyek tipikusan a tőkés gazdaság indoklásai, noha a magyar állam soha még annyit nem áldozott a vidéki színházak megsegítésére, mint amennyit már a felszabadulást követő harmadik évben nívósúbcwencióként számukra kifizetett.

A vidéki színház legfontosabb feladata az, hogy a felnőttek társadalmának gondolkodásmódját világnézetét egészségesebbé tegye. Mindazokkal szemben, akik a színházban kizárólag szórakoztatási üzemet látnak, meg kell állapítani, hogy a világ drámairodalmának valamennyi maradandó alkotása nevelő, világnézetet alakító alkotás. A pusztán szórakoztató üzem gondolata tehát éppen a világ drámairodalmának jelentős alkotásait való szaktást jelentené. Legszébb színházi hagyományaink is azt mutatják, hogy a társadalom akkor tudott igazán összeforrni a színházzal, amikor benne nem csupán szórakoztató, hanem az aktív politikai célokat megvalósító tényező láttat. Ezek